

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

پایان نامه جهت دریافت درجه دکتری حرفه‌ای

عنوان:

بررسی نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم در کودکان 2 تا 5
سال اردبیل در سال‌های 95 تا 1396

استاد راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

دکتر مهیار ندرمحمدی

استاد مشاور:

دکتر فرزاد احمد آبادی

دانشجو:

ایوب رزبان

بهار 1398

شماره پایان نامه: 0746

فهرست مطالب

فصل اول: طرح تحقیق..... 2

1-1- بیان مساله..... Error! Bookmark not defined.

2-1- تعریف واژه‌ها..... Error! Bookmark not defined.

3-1- اهداف بررسی..... Error! Bookmark not defined.

1-3-1- هدف کلی..... Error! Bookmark not defined.

2-3-1- اهداف اختصاصی..... Error! Bookmark not defined.

4-1- سوالات و فرضیات تحقیق..... Error! Bookmark not defined.

5-1- هدف کاربردی..... Error! Bookmark not defined.

فصل دوم: بررسی متون..... Error! Bookmark not defined.

1-2- مقدمه..... Error! Bookmark not defined.

2-2- تاریخچه..... Error! Bookmark not defined.

3-2- علت شناسی..... Error! Bookmark not defined.

1-3-2- نظریه‌های علی اولیه..... Error! Bookmark not defined.

2-3-2- نظریه‌های علی امروزی..... Error! Bookmark not defined.

1-2-3-2- پایه‌های عصب شناختی اختلال طیف اوتیسم..... Error! Bookmark not defined.

2-2-3-2- پایه‌های ژنتیکی اختلال طیف اوتیسم..... Error! Bookmark not defined.

4-2- ملاک‌های تشخیصی و سطوح شدت..... Error! Bookmark not defined.

5-2- شناسایی..... Error! Bookmark not defined.

6-2- درمان..... Error! Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined.....1-6-2- درمان‌های رفتاری و آموزشی

Error! Bookmark not defined.....2-6-2- مداخلات مربوط به والدین

Error! Bookmark not defined.....3-6-2- درمان دارویی

Error! Bookmark not defined.....7-2- مروری بر مطالعات گذشته

Error! Bookmark not defined.....**فصل سوم: شیوه اجرای تحقیق**

Error! Bookmark not defined.....1-3- نوع مطالعه

Error! Bookmark not defined.....2-3- جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

Error! Bookmark not defined.....3-3- معیارهای ورود و خروج مطالعه

Error! Bookmark not defined.....4-3- روش اجرای مطالعه

Error! Bookmark not defined.....5-3- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی آماری

Error! Bookmark not defined.....6-3- ملاحظات اخلاقی

Error! Bookmark not defined.....7-3- متغیرهای مطالعه

Error! Bookmark not defined.....**فصل چهارم: نتایج**

Error! Bookmark not defined.....1-4- مشخصات دموگرافیک کودکان مورد بررسی

Error! Bookmark not defined.....2-4- مشخصات مرتبط با بارداری مادران و ترتیب تولد کودکان مورد بررسی

not defined.

Error! Bookmark not defined.....3-4- سطح تحصیلات و وضعیت اقتصادی والدین کودکان مورد بررسی

defined.

Error! Bookmark not defined.....4-4- نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم در کودکان مورد بررسی

defined.

Error! Bookmark not defined.....5-4- شدت اختلال طیف اوتیسم در بین کودکان مورد بررسی

4-6- نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم به تفکیک مشخصات دموگرافیک کودکان مورد بررسی

Error! Bookmark not defined......

4-7- نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم به تفکیک مشخصات مرتبط با بارداری و تولد کودکان مورد

Error! Bookmark not defined...... بررسی

4-8- نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم به تفکیک مشخصات خانوادگی کودکان مورد بررسی

Error! Bookmark not defined......

Error! Bookmark not defined...... **فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری**

5-1- بحث..... **Error! Bookmark not defined.**

5-2- نتیجه گیری نهایی..... **Error! Bookmark not defined.**

5-3- محدودیت های مطالعه..... **Error! Bookmark not defined.**

5-4- پیشنهادات..... **Error! Bookmark not defined.**

فهرست منابع و مراجع..... **Error! Bookmark not defined.**

فهرست جداول

- جدول 3-1: متغیرهای مطالعه..... 23
- جدول 4-1: مشخصات دموگرافیک کودکان با تشخیص ابتلا به اختلال طیف اوتیسم..... 25
- جدول 4-2: مشخصات مرتبط با بارداری مادران و ترتیب تولد کودکان دارای اختلال طیف اوتیسم..... 26
- جدول 4-3: مشخصات خانوادگی کودکان با تشخیص ابتلا به اختلال طیف اوتیسم در غربالگری سال 96-1395 اردیبهشت..... 27
- جدول 4-4: میانگین نمرات کودکان مورد بررسی در مقیاس CARS..... 28
- جدول 4-5: شدت اختلال طیف اوتیسم و فراوانی نمرات کل اخذ شده در مقیاس CARS در بین کودکان مورد بررسی..... 38
- جدول 4-6: شدت اختلال طیف اوتیسم به تفکیک جنسیت کودکان مورد بررسی..... 39
- جدول 4-7: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک جنسیت کودکان مورد بررسی..... 39
- جدول 4-8: میانگین سنی کودکان مورد بررسی با اختلال طیف اوتیسم خفیف تا متوسط، و شدید..... 40
- جدول 4-9: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک سن کودکان مورد بررسی..... 40
- جدول 4-10: شدت اختلال طیف اوتیسم به تفکیک سن مادران در زمان بارداری..... 41
- جدول 4-11: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک سن مادران در زمان بارداری..... 41
- جدول 4-12: شدت اختلال طیف اوتیسم به تفکیک وجود مشکلات در مادران در طی بارداری، زایمان، و بعد زایمان..... 42
- جدول 4-13: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک وجود مشکل در مادر در طی بارداری، زایمان، و بعد زایمان..... 42
- جدول 4-14: شدت اختلال طیف اوتیسم به تفکیک ترتیب تولد..... 43
- جدول 4-15: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک ترتیب تولد کودکان..... 43
- جدول 4-16: شدت اختلال طیف اوتیسم در کودکان مورد بررسی به تفکیک تحصیلات پدران آنها..... 44
- جدول 4-17: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک تحصیلات پدران..... 44
- جدول 4-18: شدت اختلال طیف اوتیسم در کودکان مورد بررسی به تفکیک تحصیلات مادران آنها..... 45

جدول 4-19: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک تحصیلات پدران.....45

جدول 4-20: شدت اختلال طیف اوتیسم در کودکان مورد بررسی به تفکیک وضعیت اقتصادی خانواده.....46

جدول 4-21: نمره کل در پرسشنامه CARS به تفکیک وضعیت اقتصادی خانواده.....46

فهرست علائم اختصاری

ASC: Autism Sequencing Consortium

ASD: Autism Spectrum Disorder

CARS: Childhood Autism Rating Scale

DNA: Deoxyribonucleic Acid

DSM: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

PDD: Pervasive Developmental Disorders

SSC: Simons Simplex Collection

بررسی نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم در کودکان 2 تا 5 سال اردبیل در سال‌های 95 تا 1396

چکیده

سابقه و هدف: اوتیسم نوعی اختلال رشد است که با اختلال در روابط اجتماعی، مشکلات ارتباطی، و الگوهای رفتاری محدود، تکراری، و کلیشه‌ای مشخص می‌شود. با توجه به پیش‌آگهی ضعیف بیماری و عدم آگاهی لازم در میان جامعه ایرانی، سازمان بهزیستی کشور طرح غربالگری کودکان 2 تا 5 سال را در سطح کشور و استان اردبیل آغاز کرده است. هدف این مطالعه تعیین نتایج غربالگری اختلال طیف اوتیسم در کودکان 2 تا 5 ساله اردبیل در سال‌های 96-1395 می‌باشد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی بود که در جامعه آماری کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم سال‌های 95 تا 1396 در اردبیل انجام گرفت. هماهنگی لازم با سازمان بهزیستی انجام شد. کسب رضایت و موافقت کتبی از سازمان بهزیستی انجام گرفت. فرم‌های جمع‌آوری اطلاعات طراحی و تکثیر گردید و اطلاعات مورد نیاز از بیماران جمع‌آوری شد و در موارد ناقص با همکاری والدین تکمیل گردید. کسب رضایت آگاهانه از والدین که توسط سازمان بهزیستی انجام گرفت. در کلیه مراحل جمع‌آوری اطلاعات، ملاحظات اخلاقی مثل محرمانه بودن و رازداری رعایت گردید. برای ارزیابی اختلال طیف اوتیسم در کودکان از مقیاس ارزیابی اوتیسم کودکان (CARS) استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه 25 استفاده شد.

یافته‌ها: در مجموع 23 کودک دارای اختلال طیف اوتیسم بودند که 16 نفر (69/6٪) مذکر و 7 نفر (30/4٪) مونث و میانگین سنی $1/1 \pm 3/13$ سال بود. میانگین نمره کل این کودکان در مقیاس CARS برابر $38/85 \pm 5/08$ و بیشترین نمرات کودکان مربوط به زیر مقیاس‌های ترس و ناآرامی ($2/89 \pm 0/89$)، ارتباط کلامی ($2/87 \pm 0/93$)، سطح فعالیت ($2/87 \pm 0/56$)، به کارگیری اشیاء ($2/84 \pm 0/84$)، تقلید ($2/69 \pm 0/77$)، و ثبات پاسخ عقلانی ($2/67 \pm 0/55$) بود. شدت اوتیسم در 6 نفر (26/1 درصد) خفیف تا متوسط و در 17 نفر (73/9 درصد) شدید بود.

نتیجه‌گیری: 23 کودک مبتلا به اختلال طیف اوتیسم در برنامه غربالگری کودکان 2 تا 5 سال اردبیل در سال‌های 95 تا 1396 شناسایی شد. شدت اختلال طیف اوتیسم در اکثریت عمده‌ی آنها شدید بود که این یافته اهمیت ارائه‌ی مداخلات درمانی فوری و متناسب با شدت وضعیت بیماری در این کودکان را نشان می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: اختلال طیف اوتیسم، کودکان 2 تا 5 سال، اردبیل.